

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 772/2014-11

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 13. novembra 2014 v senáte zloženom z predsedu Ladislava Orosza, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcu Lajosa Mészárosa predbežne prerokoval sťažnosť J. Š., vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a 4, čl. 46 ods. 1, 2 a 4 a čl. 48 ods. 1 a 2 v spojení s čl. 1 ods. 1 a 2, čl. 2 ods. 2, čl. 7 ods. 2 a 5, čl. 12 ods. 1, 2 a 4, čl. 71 ods. 1, čl. 152 ods. 4 a čl. 154c ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, práv podľa čl. 6 ods. 1, čl. 8 ods. 1 a 2 a čl. 13 v spojení s čl. 14 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ako aj práva podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom mesta Dubnica nad Váhom vo veci vedenej pod sp. zn. 3981/2010 a uznesením Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 11 S 87/2011 z 26. apríla 2012 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť J. Š. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 19. júla 2012 doručená sťažnosť J. Š. (ďalej len „sťažovateľ“), v tom čase vo výkone trestu, v ktorej

namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a 4, čl. 46 ods. 1, 2 a 4 a čl. 48 ods. 1 a 2 v spojení s čl. 1 ods. 1 a 2, čl. 2 ods. 2, čl. 7 ods. 2 a 5, čl. 12 ods. 1, 2 a 4, čl. 71 ods. 1, čl. 152 ods. 4 a čl. 154c ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práv podľa čl. 6 ods. 1, čl. 8 ods. 1 a 2 a čl. 13 spojení s čl. 14 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), ako aj práva podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) postupom mesta Dubnica nad Váhom (ďalej aj „mesto“) vo veci vedenej pod sp. zn. 3981/2010 a uznesením Krajského súdu v Trenčíne (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 11 S 87/2011 z 26. apríla 2012 (ďalej aj „napadnuté uznesenie“).

Sťažovateľ uvádza, že ústavný súd uznesením sp. zn. III. ÚS 282/2011 z 21. júna 2011 odmietol jeho predošlú sťažnosť v tejto veci s tým, že má k dispozícii iné právne prostriedky na ochranu svojich práv.

Z obsahu pomerne nezrozumiteľne formulovanej sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľ namieta porušenie svojich v záhlaví tohto uznesenia označených práv nečinnosťou mesta vo veci jeho žiadosti o vyhotovenie zmenkového protestu, ktorú podal 5. marca 2010 a ktorá bola doručená mestu 8. marca 2010. Mesto vrátilo sťažovateľovi žiadosť s originálom zmenky prípisom č. 3981/2010 z 9. marca 2010 zaslaným na ním uvedenú adresu Ústavu na výkon trestu odňatia slobody Ž. Mesto nevyhovelo jeho žiadosti s odôvodnením, že podľa zákona Slovenskej národnej rady č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o obecnom zriadení“) táto kompetencia neprešla na mesto po zániku miestnych národných výborov a protesty vyhotovujú podľa § 79 zákona č. 191/1950 Sb. Zákon zmenkový a šekový v znení neskorších predpisov (ďalej len „zmenkový zákon“) súdy alebo notári. Následne sa sťažovateľ domáhal odstránenia namietanej nečinnosti mesta žalobou proti nečinnosti orgánu verejnej správy a proti nezákonnému zásahu orgánu verejnej správy na krajskom súde v rámci správneho súdnictva. Krajský súd napadnutým uznesením žalobu proti nečinnosti orgánu verejnej správy zamietol a konanie o ochrane pred nezákonným zásahom orgánu verejnej správy zastavil.

Podľa názoru sťažovateľa krajský súd rozhodol napadnutým uznesením nesprávne a nespravodlivo, v rozpore s § 28 ods. 1 zákona o obecnom zriadení a s § 79 a nasl. zmenkového zákona, ako aj v rozpore s predošlým rozhodnutím krajského súdu vydaným v tejto veci pod sp. zn. 13 S 26/2010 z 25. augusta 2010 a uznesením ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 282/2011 z 21. júna 2011, „*v ktorých sa konštatuje opak a uznáva pasivita (nečinnosť) mesta*“. Sťažovateľ namieta nedostatok odôvodnenia uznesenia krajského súdu. Zvlášť poukazuje na to, že neexistovali žiadne dôvody na zastavenie konania o ochrane pred nezákonným zásahom orgánu verejnej správy a z napadnutého uznesenia nemožno pre nedostatok odôvodnenia zistiť, prečo tak krajský súd rozhodol.

Sťažovateľ tvrdí, že mesto primárne porušilo jeho práva bezdôvodným odmietnutím svojej zákonnej kompetencie a sekundárne krajský súd neodstránením tohto protiprávneho stavu, ktorý priamo negatívne zasahuje do jeho majetkovej sféry, „*majúc za následok nesplatosť zmenkovej pohľadávky s príslušenstvom ako legitímny majetkový a nesporný nárok*“.

Na základe uvedeného sťažovateľ žiada, aby ústavný súd nálezom rozhodol, že mesto postupom vo veci vedenej pod č. 3981/2010 a krajský súd uznesením sp. zn. 11 S 87/2011 z 26. apríla 2012 porušili jeho základné práva podľa ústavy, ako aj práva podľa dohovoru a dodatkového protokolu, v nadväznosti na to aby prikázal mestu bez zbytočného odkladu konať podľa jeho žiadosti, zakázal mestu a krajskému súdu pokračovať v nečinnosti, prikázal mestu obnoviť právny stav pred namietaným zásahom tak, že „*vydá (vyhotoví) platný antidatovaný protest ku dňu 8. 3. 2010 (inak reálne datovaný) a navráti ex tunc relevantné hmotnoprávne konštitutívne účinky protestu k 8. 3. 2010*“, aby zrušil napadnuté uznesenie krajského súdu a priznal mu finančné zadost'učinenie 300 000 € a náhradu trov konania.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd,

alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

1. K namietanému porušeniu základných práv sťažovateľa podľa ústavy a práv podľa dohovoru a dodatkového protokolu postupom mesta Dubnica nad Váhom vo veci vedenej pod č. 3981/2010

Právomoc ústavného súdu rozhodovať o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je založená na princípe subsidiarity, ktorého zmysel a účel spočíva v tom, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú.

Ústavný súd stabilne vo svojej judikatúre týkajúcej sa otázky právomoci ústavného súdu na prerokovanie sťažnosti v konaní podľa čl. 127 ods. 1 ústavy uvádza, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy,

ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd sa pri uplatňovaní svojej právomoci riadi zásadou, že všeobecné súdy sú ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 236/07).

Podľa čl. I § 44 ods. 1 zmenkového zákona odopretie prijatia alebo platenia musí sa zistiť verejnou listinou (protestom pre neprijatie alebo pre neplatenie).

Podľa čl. I § 79 zmenkového zákona protest musí byť urobený súdom, notárom alebo miestnym národným výborom.

Zo sťažnosti a z jej príloh je zrejmé, že sťažovateľ v súlade s čl. I § 79 zmenkového zákona 8. marca 2010 požiadal mesto o vyhotovenie protestu a spísanie protestnej listiny.

Mesto prípisom č. 3981/2010 z 9. marca 2010 oznámilo sťažovateľovi, že mu jeho žiadosť o vyhotovenie protestnej listiny vracia späť, „*nakol'ko miestne národné výbory zanikli ex lege a od 24. 11. 1990 nadobudol účinnosť zákon o obecnom zriadení č. 369/1990 Zb. Takáto kompetencia v zmysle zákona na obce neprešla. Takúto činnosť v súčasnej dobe vykonávajú len súdy a notári.*“. Zásielka bola mestu vrátená s poznámkou, že adresát je na uvedenej adrese neznámy.

Zmenkový zákon poskytoval/poskytuje sťažovateľovi tri orgány, prostredníctvom ktorých mohol vyhotoviť zmenkový protest. Nepochybne bolo právom sťažovateľa vybrať si niektorú z uvedených troch zákonných možností. Vzhľadom na okolnosti prerokúvanej veci bolo však primerané očakávať, že sťažovateľ sa pokúsi realizovať svoje právo prostredníctvom ďalších dostupných orgánov v situácii, keď realizácia práva prostredníctvom primárne zvoleného orgánu sa ukázala byť bezvýsledná. Sťažovateľ si však takýto postup nezvolil.

Následne sťažovateľ podal (už po druhý raz) návrh proti nečinnosti orgánu verejnej správy podľa § 250t Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) a súčasne návrh

na ochranu pred nezákonným zásahom orgánu verejnej správy podľa § 250v OSP v rámci správneho súdnictva. Ochranu jeho základným právam podľa ústavy a právam podľa dohovoru mal poskytnúť krajský súd, čo vylučuje preskúmanie postupu mesta zo strany ústavného súdu.

Ústavný súd preto sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre nedostatok svojej právomoci na jej prerokovanie.

2. K namietanému porušeniu základných práv sťažovateľa podľa ústavy a práv podľa dohovoru a dodatkového protokolu uznesením krajského súdu sp. zn. 11 S 87/2011 z 26. apríla 2012

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti namieta, že napadnutým uznesením krajského súdu, ktorý nenapravil „vzniknutý protiprávny stav“ (*spôsobený mestom, pozn.*), boli porušené ním označené práva. Namieta pritom nedostatočné odôvodnenie napadnutého uznesenia.

Z § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu za zjavne neopodstatnenú možno považovať sťažnosť vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03), ale aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktorý vylučuje, aby tento orgán (všeobecný súd) porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo

stav takú možnosť reálne nepripúšťajú (napr. III. ÚS 263/03, IV. ÚS 16/04, II. ÚS 1/05, III. ÚS 342/08).

Ústavný súd preskúmal napadnuté uznesenie krajského súdu (vrátane jeho odôvodnenia), ktorým krajský súd

- návrh na konanie proti nečinnosti orgánu verejnej správy zamietol a
- konanie o ochrane pred nezákonným zásahom orgánu verejnej správy zastavil.

Krajský súd svoje rozhodnutie odôvodnil takto:

«Žalobca sa podanou žalobou domáhal konania proti nečinnosti orgánu verejnej správy a konania o ochrane pred nezákonným zásahom orgánu verejnej správy. Žaloba sa týka konania o zmenkovom inkase po sp. zn. 3981/2010, v ktorom žalovaný nekoná, čím ohrozuje jeho základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, práva na súdnu ochranu, práva na ochranu majetku a žiada obnoviť stav pred protiprávnym zásahom. Žalobca žiadal vstup do konania Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky, Krajskej prokuratúry, Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky podľa § 93 ods. 2, 3 O. s. p., hoci podal sťažnosť na žalovaného u Okresnej prokuratúry v Trenčíne, ale bezvýsledne. Požadoval do rozhodnutia zabezpečiť dôkazy – administratívny spis žalovaného a spis Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 13 S/26/2010. Dňa 05. 03. 2010 zaslal žalovanému podanie v súlade s § 28 ods. 1 zákona č. 369/1990 Zb. a § 79 a nasl. zákona 191/1950 Zb., ktorým žiadal o vykonanie procesnoprotestných úkonov proti zmenečníkovi v súlade s pripojenou zmenkou. Žalovaný vo veci sp. zn. 3981/10 nekoná a nekoná ani o sťažnosti proti nečinnosti v uvedenej veci, hoci je protestným orgánom ako to vyplýva zo spisu sp. zn. 13 S/26/2010. Nečinnosť a nezákonný zásah spočíva v nesprávnom procesnoprotestnom postupe žalovaného, ktorý nekoná a tým porušuje jeho hore uvedené práva. Obnovenie stavu pred porušením jeho práv, i keď to navrhuje, už ani nie je možné. Je potrebné sa zaoberať antidatovanými protestnými úkonmi žalovaného.

Žalovaný vo vyjadrení k žalobe uviedol, že žalobca dňa 08. 03. 2010 požiadal o objednávku protestu a žiadosti o vyhotovenie protestnej listiny. List bol žalobcovi dňa 09. 03. 2010 vrátený, pretože žalovaný nie je v zmysle zákona č. 369/1990 Zb. kompetentný na uvedenú činnosť s upozornením, že požadovanú činnosť vykonávajú len notári a súdy.

Žalobcovi bola vrátená aj žiadosť a originál cudzej zmenky, ale zásielka bola vrátená poznámkou adresát neznámy, hoci bola uvedená adresa, ktorú uvádzal žalobca. Z týchto dôvodov navrhol žalobu zamietnuť.

Podľa § 79 ods. 1 zákona č. 191/1950 Zb. protest musí byť urobený súdom, notárom alebo miestnym národným výborom.

Podľa § 250t ods. 4 veta prvá a štvrtá O. s. p. súd o návrhu rozhodne bez pojednávania uznesením. Nedôvodný alebo neprípustný návrh súd zamietne.

Podľa § 250t ods. 7 O. s. p. proti rozhodnutiu súdu nie je prípustný opravný prostriedok.

Podľa § 250v ods. 6 O. s. p. súd konanie zastaví, ak odpadli dôvody na ďalšie konanie, a zároveň rozhodne o trovách konania.

Podľa § 250v ods. 7 O. s. p. proti rozhodnutiu súdu nie je prípustný opravný prostriedok.

Súd z pripojeného administratívneho spisu odporcu zistil, že žalobca doručil žalovanému dňa 08. 03. 2010 písomné podanie označené ako „objednávka protestu, žiadosť o vyhotovenie protestnej listiny“, ku ktorej pripojil originál cudzej zmenky vystavenej 09. 03. 2009. Žalovaný vybavil vec listom zo dňa 09. 03. 2010, č. j. 3981/2010 tak, že obec nemá podľa zák. č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení kompetenciu vyhotoviť protestnú listinu podľa § 79 zákona č. 191/1950 Zb. s tým, že túto kompetenciu majú len súdy a notári. Žalovaný k listu pripojil žalobcovi objednávku protestu a originál vista zmenky. List bol doručený žalobcovi na adresu, ktorú uviedol v žiadosti o vyhotovenie protestnej listiny – PS 42 VD, Ž. Poštová zásielka bola žalovanému vrátená s poznámkou „adresát neznámy“.

Podľa súčasnej judikatúry, keďže miestne národné výbory zanikli, protest v zmysle § 79 ods. 1 zákona č. 191/1950 Zb. môže okrem súdu a notára vyhotoviť obvodný úrad (v čase rozhodovania krajského súdu, pozn.). Žalobca sa v danom prípade neobrátil na obvodný úrad, ktorý má kompetenciu na vyhotovenie protestu proti zmenke, ale nesprávne na Mesto Dubnica nad Váhom. Žalovaný postupoval správne, keď všetky písomnosti žalobcovi vrátil, (pretože nie je oprávnený protestnú listinu vyhotoviť. Z týchto dôvodov žalobca podal nedôvodnú žalobu na konanie proti nečinnosti žalovaného a súd ju zamietol (§ 250t ods. 4 O. s. p.). Taktiež preto aj odpadli dôvody na konanie o ochrane

pred nezákonným zásahom orgánu verejnej správy a podľa § 250v ods. 6 O. s. p. súd konanie zastavil.»

Ústavný súd preskúmaním odôvodnenia namietaného rozhodnutia krajského súdu zistil, že ťažiskovému záveru, ku ktorému krajský súd vo svojom rozhodnutí dospel, predchádzala dostatočne náležitá interpretácia právnej úpravy aplikovateľnej na skutkový stav prerokúvanej veci.

Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd konštatuje ústavnú udržateľnosť konečného záveru rozhodnutia krajského súdu o zamietnutí žaloby sťažovateľa proti nečinnosti mesta z dôvodu jej neodôvodnenosti, v dôsledku čoho odpadli aj dôvody na konanie o ochrane pred nezákonným zásahom orgánu verejnej správy.

Uznesenie krajského súdu tak ústavný súd hodnotí ako zodpovedajúce limitom garancií čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktorých porušenie sťažovateľ namietal, čo súčasne vylučuje sťažovateľom namietané porušenie jednotlivých ústavnoprávnych princípov a práv podľa ústavy, dohovoru, ako aj dodatkového protokolu.

V závere treba zdôrazniť, že ústavný súd nie je ďalšou opravnou inštanciou v sústave všeobecného súdnictva, ale nezávislým orgánom ochrany ústavnosti pôsobiacim mimo tejto sústavy. Z tohto postavenia mu preto v okolnostiach tohto prípadu ani neprislúchalo posudzovať, či návrhu sťažovateľa malo byť vyhovené.

V uvedených okolnostiach je opodstatnené trvať na klasickej rímskej právnej zásade „vigilantibus iura scripta sunt“, t. j. „práva patria bdelým“ alebo „nech si každý stráži svoje práva“, alebo „zákony sú písané pre bdelých“ [porovnaj uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 5 Cdo 61/2012 z 11. júla 2012]. V slobodnej spoločnosti je totiž predovšetkým vecou nositeľov práv, aby svoje práva bránili a starali sa o ne, inak ich podcenením či zanedbaním môžu strácať svoje práva majetkové, osobné, satisfakčné a pod. (rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 5 Sžf 65/2011 z 19. júla 2012).

Ústavný súd vzhľadom na uvedené skutočnosti odmietol sťažnosť sťažovateľa v označenej časti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

Keďže ústavný súd sťažnosť z už uvedených dôvodov odmietol, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľa v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. novembra 2014